

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. iij. Vtrum Logica scientia sit speculatiua, an practica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

nec suarum conclusionum reddit rationem: Logica huiusmodi est; non enim declarat instrumenta sciendi, sed Animastica sola, vel Metaphysica, v. g. cum dicit Logicus: *Definitio est ratio explicans naturam rei*, non cognoscit quæ Logicus, quid sit rei essentia, sed quæ Metaphysicus: ergo Logica non est scientia.

Resp. distinguendo minorem: Logica non declarat instrumenta sciendi secundum artificium, id est secundum eorum modum & dispositionem, quam in conceptibus nostris habere debent, nego; quatenus illa fundantur in rebus quibus illa esse debent proportionata, concedo. V. g. declarat Metaphysica in communi, quid sit essentia, & qualis etiam sit, simplexne, an composita. Dialectica verò tractat de modo quo illa concipi debet, & declarari distinctè per veram definitionem; seu ex quibus conceptibus & vocibus componenda sit definitio, quasve proprietates habere debeat, ut apta sit.

Dico secundò, Logicam vtentem præcisè sumptam, quatenus est vtens, non esse scientiam; si autem sumatur simul cum docente, veram esse scientiam.

Ratio est, quia illa, ut sæpe dixi, non est scientia, in qua non sunt ullæ demonstrationes: Logica vtens, quatenus est vtens, non habet ullas demonstrationes, cum illas omnes, quæ ostendunt in genere directionem operationum mentis, certum sit pertinere ad Logicam docentem: ergo Logica vtens seorsum sumpta sine docente, non est scientia; præsertim cum illa non spectet nisi exercitium operationum mentis, quod, ut dixi, non est necessarium. Deinde, idèd scientia subalternata præcisè sumpta sine subalternante non est scientia, quia sumit sua principia ut probata per subalternantem: Logica vtens principia sua sumit ut probata per Logicam docentem: ergo si præcisè sumatur, non est scientia.

Obiicitur primò. Logica vtens concurrat ad demonstrationem particularem: sed tunc habet veras demonstrationes: ergo Logica vtens ut sic habet demonstrationes, & est scientia.

Resp. distinguendo minorem: quando Logica vtens concurrat ad demonstrationes, habet demonstrationes, quæ sunt demonstrationes secundum materiam, & propriæ aliarum scientiarum, concedo; quæ sint demonstrationes secundum artificium Logicum, quatenus pertinent ad Logicam vtentem, nego. V. g. hæc demonstratio: *Omne rationale est risibile*, &c. secundum artificium præcisè ut est à Logica vtente, non est demonstratio, nisi Logica vtens sumatur cum Logica docente.

Obiicitur secundò. Logica vtens vnus est & idem habitus cum Logica docente: Logica docens est scientia: ergo Logica etiam vtens scientia est.

Resp. vnum & eundem realiter habitum esse posse scientiam, & non scientiam, secundum diuersas formalitates. Fateor Logicam vtentem & docentem esse vnum realiter habitum, sed formaliter, ut dixi, diuersus est: idèd Logica ut docens esse potest scientia, non quatenus vtens.

Obiicitur terciò, Logicam vtentem reuocari debere ad aliquem habitum: non est ars, ut patet: ergo est scientia.

Resp. Logicam vtentem reuocari ad habitum scientiæ, quia etsi præcisè sumpta non sit scientia; tamen quia sumi debet ut dependens à Logica docente, idèd spectat ad habitum scientiæ, sicut scientia subalternata reuocatur ad scientiam, quia sumitur ut vnum quid cum subalternante.

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

SECTIO III.

Utrum Logica scientia sit speculatiua, an practica.

Certum est primò, scientiam speculatiuam appellari eam, cuius cognitio ex natura sua non ordinatur ad opus, sed ad solam cognitionem obiecti sui, in qua etiam sistit. Dixi, ex sua natura; quia duplex in qualibet scientia distinguendus est finis: alter intrinsecus, qui dicitur finis operis; alter extrinsecus, qui vocatur finis operantis. Intrinsecus est is, ad quem scientia ordinatur ex natura sua; extrinsecus est is, quæstus sibi quilibet pro arbitrio suo proponit, ut si Physica studeas, ut lucrum ex notitia illa colligas.

Certum est, secundam illam appellari practicam, cuius cognitio ex natura sua ordinatur ad aliquod opus regulabile per rectam rationem; id est, illa, quæ considerat obiectum aliquod operabile modo operabili, dirigendo nimirum illud ad opus, & tradendo regulas, & præcepta operandi: Medicina v. g. considerat sanitatem ut dandam ægrotis, non autem sistit in sola eius cognitione. Prima definitio, ut vides, traditur per finem intrinsecum, altera per obiectum formale, quæ idem omnino sunt. Practica igitur scientia conuenit cum speculatiua, quod utraque cognoscat; differt, quod practica non sistat in cognitione, sed cognoscat ut operetur, iuxta illud Philosophi secundo Metaphys. textu 3. *Finis speculatiua, veritas; finis practica opus*. Et rectè ad mentem eius Auerroës: *Per speculatiuam, inquit, scimus ut sciamus; per practicam scimus ut operemur*. Sed hæc plenius dabo disp. prima. Metaphys. agens de scientia in genere. Nunc his positis

Dico primò, Logicam non esse simpliciter speculatiuam, sed esse aliquo saltem proprio modo practicam. Ita docent cum S. Thoma Suarez, Vaf. ques. 5. Sotum, Masium, Toletum.

Ratio est, quia illa scientia, ut dixi, practica est, quæ versatur circa obiectum operabile modo operabili: Logica versatur circa huiusmodi obiectum; versatur enim circa mentis operationes dantio præcepta de illis dirigendis; quod est versari circa operabile modo operabili: ergo practica est. Deinde Logica non sistit in cognitione sola obiecti sui, sed illam dirigit ad opus; non enim intendit solum cognoscere mentis operationes, sed docere quomodo illæ dirigi & disponi debeant, ut sint rectæ; non est ergo purè speculatiua. Imò mentis operationes quoad propriam naturam non sunt Logicæ considerationis, sed Physicæ: ergo pertinent ad Logicam prout subsunt directioni practicæ. Denique possibilis est scientia directiua operationum mentis, & illa dari debet; sicut possibilis est, & datur scientia directiua actuum voluntatis, quæ dicitur Moralis. Illa scientia Logica est, quæ propterea non est minus practica, quam Moralis.

Obiicitur primò. Illa scientia non est practica, quæ directiua non est operationis extra intellectum; *Praxis enim est operatio extranea intellectui, regulabilis ab intellectu*. Logica est directiua operationum intellectus, non autem operationum extra intellectum: ergo Logica non est practica.

Resp. praxim esse quamlibet operationem regulabilem à ratione, siue illa sit operatio intellectus, siue operatio alterius potentie; potest enim operatio vna intellectus regulari per aliam, atque aded esse potest praxis, ut ostendunt alibi contra Scotum. Patet ergo falsam esse maiorem argumenti propositi.

B Obiectio

Logica vtens non est scientia.

Probatio.

Prima obiectio.

Secunda obiectio.

Tertia obiectio.

DE RHODES

Secunda ob-
iectio.

Obiicitur secundò. Illa scientia simpliciter speculatiua est, quæ modum operandi docet & demonstrat modo speculatiuo: huiusmodi est Logica, quia directio mentis operationum non fit à Logica nisi speculando naturam & proprietates operationum rectarum; sicut Geometria speculatiua est, quia licet doceat quomodo faciendæ sint figuræ, speculando tamen hoc docet: ergo Logica non est minus speculatiua, quàm Geometria.

Resp. negando, Logicam docere modum operandi modo speculatiuo; nam versari circa operabile modo operabili, ut dixi, est tradere regulas & modum, quo illud fieri debet; hoc autem facit Logica, ideo non versatur circa operabile nisi modo operabili. Neque obstat quod versetur circa operationes illas speculando; nego enim satis hoc esse ut dicatur versari circa operationes modo speculatiuo, cum Logica cognoscat ut operetur, quod est versari modo operabili. Geometriam fateor esse purè speculatiuam, quia non facit, nec docet modum faciendi figuræ, sed supponens eas iam factas, illas tantum speculatur, sicut Physica corpus naturale factum aut factibile supponens, illud speculatur.

Logicam esse
practicam
simpliciter.

Dico secundò, Logicam ita esse simpliciter practicam, ut nullo modo speculatiua sit, etiam secundum quid. Ita docent Recentiores cum Ochamo, Gregorio, Gabriele, Fonseca, & Conimbricenses contra Suarezem, Vasquezem, Hurtadum, Auerfam.

Probatio.

Ratio generalis est, quia nulla est scientia purè naturalis, quæ possit esse speculatiua simul & practica. Quod sic probò. Implicat ut vna & eadem scientia tendat in plura obiecta formalia essentialiter diuersa, & nullo modo inter se connexa: scientia speculatiua & practica tendunt in obiecta formalia diuersa essentialiter, & nullo modo inuicem connexa: ergo implicat ut scientia vna naturalis speculatiua sit & practica. Maior certa est, quia scientiæ specificantur ab obiectis formalibus adæquatis; quoties autem diuersa sunt obiecta, & nullo modo connexa, sunt obiecta adæquata. Minor ergo probatur. Operabile ut sic, & non operabile ut sic, sunt obiecta formalia diuersa essentialiter: scientia practica respicit operabile ut sic, speculatiua respicit non operabile ut sic: ergo illa respiciunt obiecta formalia diuersa.

Dixi, scientiam naturalem esse non posse speculatiuam simul & practicam; habitus enim supernaturales, qualis est fides, esse possunt speculatiui simul & practici, quia illi sæpè nituntur extrinseco motui, atque aded in illis ratio speculatiui & practici se tenet ex parte obiecti materialis, non autem ex parte obiecti formalis. Non implicat ut idem habitus habeat obiecta materialia essentialiter diuersa, cum ab illis non specificetur: implicat ut habeat obiecta formalia diuersa essentialiter.

Prima ob-
iectio.

Obiicitur primò. Illa scientia est speculatiua, saltem secundum quid, in qua multæ habentur cognitiones speculatiuæ; per quas intellectus non dirigitur in suis actibus: Logica multas habet huiusmodi cognitiones, v.g. istam: *Definitio non distinguitur à definito: Genus latius patet quàm differentia*: ergo, &c.

Resp. negando minorem; nullus enim actus est in Logica, qui ad directionem operationum mentis non ordinatur, quia illæ non pertinent ad Logicam nisi sub ea formalitate; alia verò quæcunque consideratio earum pertinet, ut dixi, ad Animasticam. Duæ illæ propositiones allatæ in argumento: *Definitio*, &c. ordinantur ad directionem operationum mentis Logicæ propriam; debet enim illa scire quod definitio distingui non debeat à definito, ut tradat

regulas rectæ definitionis, quod illa v.g. latius patere non possit quàm definitum.

Obiicitur secundò. Cognitio proprietatum quas habent operationes mentis, est speculatiua; nam eodem modo sunt syllogismi, siue cognoscantur illæ proprietates, siue non cognoscantur: cognitio illa pertinet ad Logicam: ergo Logica notitias habet verè speculatiuas.

Secunda
obiectio.

Resp. quasdam esse proprietates operationum mentis, quarum cognitio non pertinet ad Logicam, sed ad Physicam; illæ possunt esse speculatiuæ: quæ verò pertinent ad Logicam, ordinantur ad opus, quia licet sine cognitione illarum fieri fortasse possint syllogismi, non possunt tamen scientificè fieri. Nam ut facias syllogismum scientificè, scire debes, quare ita facias; sique cognita tibi debent esse proprietates.

SECTIO IV.

Verum Logica sit ad alias scientias necessaria.

Certum est primò, posse duobus modis aliquid esse necessarium. Primò, simpliciter: secundò, secundum quid. Necessitas simpliciter est quando res haberi nequit sine tali medio, ut respiratio simpliciter ad vitam est homini necessaria. Necessitas secundum quid tunc esse dicitur, quando potest sine tali medio aliqua res haberi, sed difficilius: potes v. g. sine rheda, vel equo ire Romanam, sed difficilius.

Duplex ne-
cessitas.

Certum est secundò, scientiam aliquam posse duplici modo acquiri; vel perfectè, vel imperfectè. Perfectè quando aliquis habet demonstrationem, & certò nouit illam esse demonstrationem: imperfectè, quando habet demonstrationem, sed non scit illam esse demonstrationem; tunc enim reuera scit, sed non scit se scire.

Scientia
perfecta &
imperfecta.

Dico primò, Logicam naturalem esse simpliciter necessariam ad acquirendas, etiam imperfectè, alias scientias.

Necessitas
Logicæ natu-
ralis.

Ratio manifesta est, quia sine vi discursiua nemo acquirere potest scientiam discursiuam: Logica naturalis est vis discursiua: ergo nullam scientiam acquirere quisquam potest sine Logica naturali.

Dico secundò, Logicam etiam artificialem esse simpliciter necessariam ad perfectè acquirendas alias scientias; non esse absolutè necessariam ad eas imperfectè acquirendas.

Necessitas
Logicæ arti-
ficialis.

Ratio est, quia quisquis perfectè aliquam habet scientiam, debet scire se scire, alioqui dubitare poterit utrum sciat; perfectæ verò scientia omnem excludit formidinem, etiam potentialem: sed sine artificiali Logica nemo scit se scire. Quod probò. Quicumque non scit se habere demonstrationem, & non sophisma, ille potest dubitare: sed qui Logicam non habet artificialem, non scit se habere demonstrationem, & non habere sophisma: ergo qui Logicam non habet artificialem, potest dubitare an erret.

Obiicitur primò. Si Logica esset ad acquirendas alias scientias necessaria, esset etiam necessaria ad acquirendam se ipsam, quod absurdum est, quia sic Logica se ipsam præsupponeret. Neque dicas, Logicam imperfectam esse necessariam ad se ipsam perfectam. Contrà enim est. Logica perfectæ est ad alias scientias acquirendas necessaria: ergo est necessaria etiam ad se ipsam. Deinde nemo dat quod non habet: ergo Logica imperfecta non potest dare perfectionem Logicæ perfectæ.

Resp.